

УДК 330.3

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/1-103-3>**Кишин О. В.**

Львівський національний університет імені Івана Франка

Вітер О. М.**Свелеба Н. А.**

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

ОЦІНКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ

В статті проведено огляд наукової літератури щодо інвестиційного клімату та виокремлено основні підходи до його трактування різними науковцями. Звернено увагу на основні характеристики сприятливого інвестиційного клімату. Визначено основні його компоненти, зокрема інвестиційний потенціал, який є ключовим для прийняття рішень інвесторами та стратегічного планування економічного розвитку, та інвестиційний ризик – ймовірність того, що вкладені кошти не принесуть очікуваного прибутку. Сформовані чинники впливу на формування інвестиційного клімату, виявлені потенційні загрози при здійсненні інвестиційної діяльності та розглянуті заходи запобігання негативного впливу на економіку країни. На основі статистичних даних зроблено оцінку стану інвестиційного клімату України та запропоновано заходи щодо його покращення.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційний індекс, інвестиційна привабливість, інвестиційний.

Постановка проблеми. Повномасштабні військові дії створили безпрецедентні виклики для інвестиційного середовища України. Економічна невизначеність, підвищені ризики та дестабілізація ключових секторів економіки негативно вплинули на формування інвестиційного клімату.

Насправді сьогодні в Україні інвестиції є джерелом фінансових ресурсів для відновлення та розвитку економіки, особливо в умовах постійних економічних та соціальних викликів. В умовах післявоєнного відновлення, коли країна потребує значних фінансових впливів для відбудови, саме інвестиції можуть стати одним з основних чинників економічного зростання та конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням щодо інвестиційного клімату в Україні, зокрема його оцінці та аналізу займаються багато вітчизняних науковців і практиків. До фундаментальних праць щодо інвестицій та інвестиційної діяльності належать праці І. Бланка [1], С. Мочерного [2], О. Власюк [3]. Узагальнення підходів до класифікації інвестицій розглянуто у роботі О. Федорчак [4]. Проблеми інвестиційного клімату досліджуються у роботах С. Лози [5] та Г. Фролової [6]. Дослідженню інвестиційної привабливості присвячені праці А. Гайдучького [7], А. Пересади [8].

На сьогодні є актуальним дослідження оцінки сучасного стану інвестиційного клімату, аналіз основних проблем та чинників впливу на інвестиційну привабливість, розробка пропозицій для покращення інвестиційного клімату.

Метою статті є розгляд основних підходів до визначення інвестиційного клімату у науковій літера-

турі, аналіз головних чинників, що впливають на рівень інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання у національній економіці, оцінка інвестиційного клімату України та обґрунтування основних напрямків його покращення в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційний клімат є складовою у процесі прийняття рішень про інвестиції і об'єднує в собі цілу систему чинників, які визначають ділову привабливість окремої країни або її території. Без урахування особливостей інвестиційного клімату неможливо розрахувати можливі ризики і очікувану прибутковість будь-якого інвестиційного проєкту.

Основними характеристиками сприятливого інвестиційного клімату можна вважати макроекономічну і політичну стабільність, правову систему, податкове середовище і регулювання бізнесу, фінансові умови та доступ до капіталу, інфраструктуру, рівень розвитку людського капіталу, екологічні та соціальні чинники, торговельна політика та міжнародні угоди, корупцію та ефективність державного управління.

На сьогодні в економічній науці немає єдиного підходу до визначення поняття інвестиційний клімат, найхарактерніші підходи до трактування представлені в таблиці 1.

Як підсумок, можна визначити, що інвестиційний клімат – це сукупність економічних, політичних, соціальних та правових умов, які визначають привабливість країни, регіону або галузі для залучення інвестицій. Він показує сприятливість середовища для ведення бізнесу, забезпечення стабільного розвитку підприємств та рівень отримання прибутків для інвесторів [5].

Таблиця 1

Визначення поняття інвестиційний клімат

Автор	Визначення поняття
Бланк І. [1]	сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових і географічних факторів, які притаманні певній країні і визначають привабливість її для іноземного інвестора
Мочерний С. [2]	сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, які сприяють (гальмують) процесу інвестування народного господарства (на макрорівні) та окремих підприємств, компаній, галузей на мікрорівні
Фролова Г. [5]	сукупність чинників економічного, політичного, правового та соціального характеру, які бере до уваги інвестор, ухвалюючи рішення щодо здійснення інвестицій
Гайдучький А. [7]	здатність економіки сприймати великі інвестиційні вкладення, забезпечувати ефективне використання та окупність інвестиційних ресурсів і гарантувати повернення вкладеного капіталу
Пересада А. [8]	це передусім ясність і прозорість середовища, в якому інвестор приймає рішення про інвестиції й зважає на ризик, і лише потім – економічні показники

Джерело: сформовано авторами

Інвестиційний клімат включає два основні компоненти:

1. Інвестиційний потенціал, який є ключовим для прийняття рішень інвесторами та стратегічного планування економічного розвитку і включає в себе такі складові: економічну, ресурсну, інституційну, соціальну, ринкову, інфраструктурну. Серед чинників, що впливають на інвестиційний потенціал виділяють політичну стабільність, макроекономічні показники (ВВП, інфляцію, рівень безробіття), інвестиційний клімат, корупцію та регуляторні бар'єри.

2. Інвестиційний ризик – це ймовірність того, що вкладені кошти принесуть або не принесуть очікуваного прибутку, тобто це невизначеність, що виникає через зовнішні або внутрішні чинники, які можуть вплинути на фінансовий результат інвестування, таких як економічна нестабільність, політична ситуація, коливання ринків, юридичні умови. Саме тому для забезпечення ефективності вкладень і мінімізації можливих втрат, необхідно здійснювати управління інвестиційними ризиками.

Інвестиційний ризик є більш динамічним порівняно з інвестиційним потенціалом. Він може швидко змінитися чи несподівано з'явитися залежно від зовнішніх обставин, таких як економічна криза, політичні рішення, соціальні протести чи природні катаклізми, пандемії.

На формування інвестиційного клімату підприємств впливає інтегрована система чинників прямого та непрямого впливу, які перебувають у постійній взаємодії. Ефективний аналіз і управління ними дозволяє суб'єктам господарювання максимально використати можливості та зменшити ризики для залучення інвестицій (рис. 1).

При цьому, непряме середовище створює базові умови для функціонування підприємств, визначаючи загальний інвестиційний клімат країни або регіону (економічну стабільність, законодавче регулювання, соціальні та технологічні тенденції). Пряме середовище адаптується до цих умов і конкретизує вплив через безпосередню взаємодію з підприємством (якщо держава впроваджує податкові пільги, це стимулює постачальників і кредиторів поліпшити умови співпраці з підприємством).

Політична чи економічна стабільність, як чинник непрямого впливу, підвищує інтерес інвесторів

до конкретних галузей або підприємств. Це, у свою чергу, полегшує доступ до ресурсів від постачальників чи підтримку з боку кредиторів (чинник прямого впливу). Зміни в соціально-культурному середовищі, наприклад, підвищення попиту на екологічно чисті продукти, можуть безпосередньо вплинути на стратегічні рішення клієнтів і постачальників. Технологічні інновації, підтримані державою (непрямий вплив), можуть стимулювати постачальників впроваджувати нові рішення, що впливають на виробничий процес підприємства.

При здійсненні інвестиційної діяльності необхідно своєчасного виявляти потенційних загрози:

1. Економічні загрози та зміни призводять до руйнування інфраструктури (пошкодження транспортних мереж, енергетичних об'єктів, виробничих потужностей); скорочення ВВП (спад виробництва через втрату робочих місць, закриття підприємств та зниження експорту); зростання інфляції (девальвація валюти, підвищення цін на товари першої необхідності); збільшення державного боргу (необхідність фінансування військових дій та соціальних витрат через запозичення); відтоку капіталу (скорочення прямих іноземних інвестицій через високі ризики).

2. При політичних загрозах та змінах має місце нестабільність (зміни в політичному керівництві, зростання ризиків втрати державного суверенітету); посилення міжнародних санкцій (можливість економічної ізоляції в разі підтримки агресії або зв'язків з агресором); мобілізація суспільства (зосередження політичних сил на оборонних цілях та відновленні країни); зміна міжнародної політики (перебудова відносин із союзниками, укладення нових договорів та пошук міжнародної підтримки).

3. Соціальні загрози та зміни створюють міграційні кризи (масовий відтік населення за кордон або внутрішнє переміщення осіб через бойові дії); знижують рівень життя (зростання безробіття, зменшення доходів населення, зростання соціальної нерівності, зниження доступу до базових послуг через руйнування закладів).

4. Технологічні загрози та зміни призводять до знищення виробничих потужностей (порушення технологічних процесів у ключових галузях економіки); затримки інновацій (перерозподіл ресурсів на військові потреби, зменшення фінансування

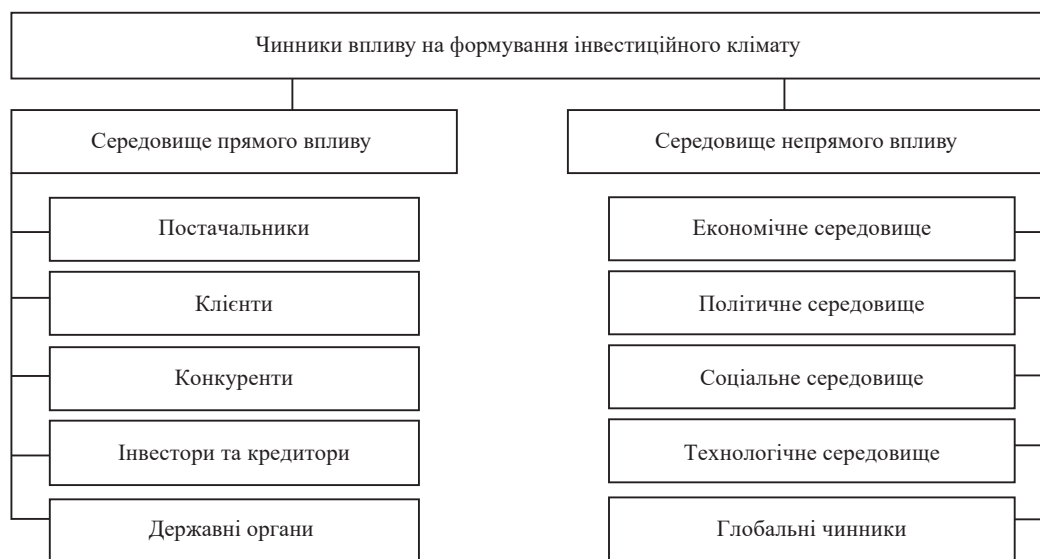

Рис. 1. Чинники впливу на формування інвестиційного клімату

Джерело: сформовано авторами

наукових досліджень) та кіберзагрози (зростання кібератак на критичну інфраструктуру, державні та приватні організації).

5. Екологічні загрози та зміни руйнують природне середовище (забруднення ґрунтів, вод і повітря через використання зброї, хімікатів, вибухів); погіршують екосистему (знищення лісів, водойм, сільськогосподарських угідь).

Для мінімізації негативного впливу на економіку потрібні комплексні заходи, які охоплюють відновлення інфраструктури, підтримку населення, посилення безпеки та створення сприятливих умов для економічного розвитку (рис. 2).

Оцінка змін стану інвестиційного клімату є важливим інструментом стратегічного управління, що дозволяє вчасно виявляти проблеми та реагувати на них. Це сприяє формуванню сприятливих умов для залучення інвестицій, стимулює економічний розвиток і забезпечує стабільність економічного середовища.

Впродовж 2023 року приплив прямих іноземних інвестицій в Україну становив 4,25 млрд дол. (7,6

рази більше, ніж обсяг інвестицій за 2022 рік, але на 42% менше, ніж 2021 року) (рис. 3).

Приплив прямих іноземних інвестицій за 2022 році був на рівні 2016–2018 років, коли Україна отримувала від іноземних інвесторів 3,7–4,7 млрд дол. США щорічно. Проте це не реальне відновлення інвестування, оскільки основний приплив капіталу генерує бізнес, який працює і реінвестує одержаний прибуток.

За напрямками в 2023 році розподіл вкладень в інструменти участі в капіталі становив 3,8 млрд дол. США, в боргові інструменти – 0,5 млрд дол., тобто понад 90% інвестицій протягом 2023 року надійшло до капіталу українських компаній. Причому із цієї суми майже 3,2 млрд дол. – реінвестування прибутку. Варто зауважити, що сума реінвестованих доходів 2023 року була майже в 10 разів більша, ніж у 2022-му, і на 36% менша, ніж у 2021 році.

У 2019 році реінвестування доходів було на такому самому рівні, як і 2023 року, і частка реінвестицій становила приблизно 54% всіх прямих іноземних інвестицій. Також інвестори активно

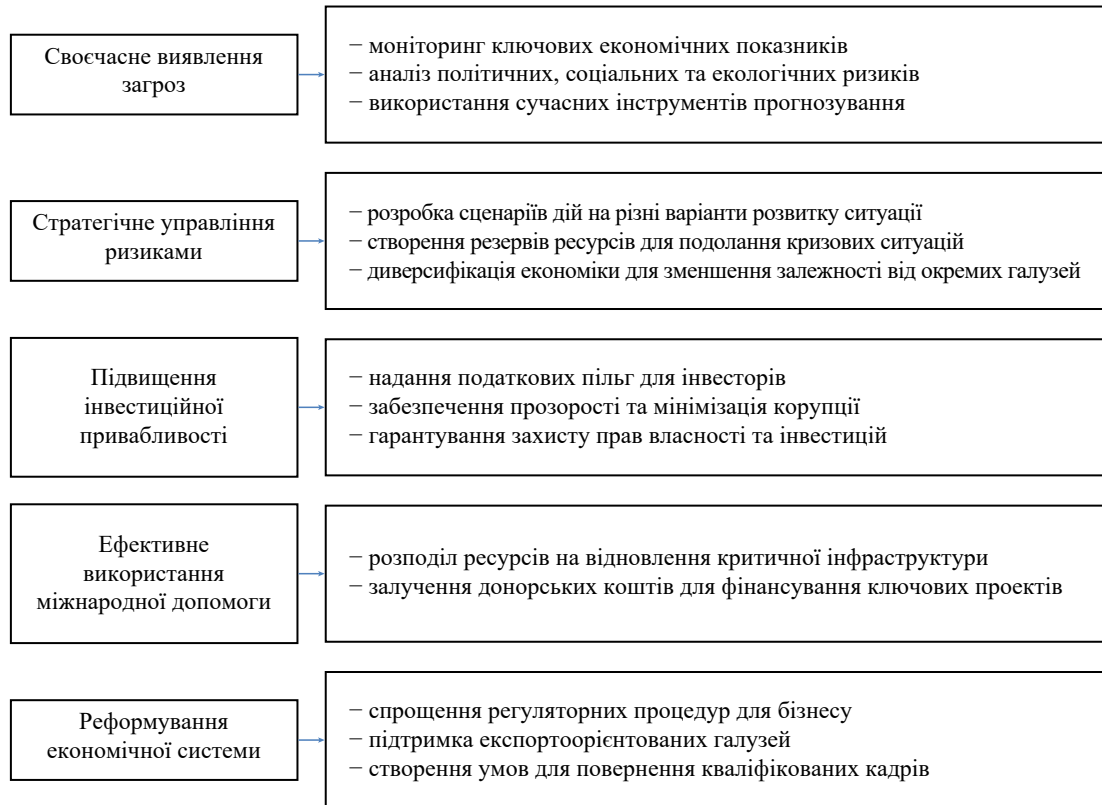

Рис. 2. Заходи запобігання негативного впливу на економіку країни

Джерело: досліджено авторами

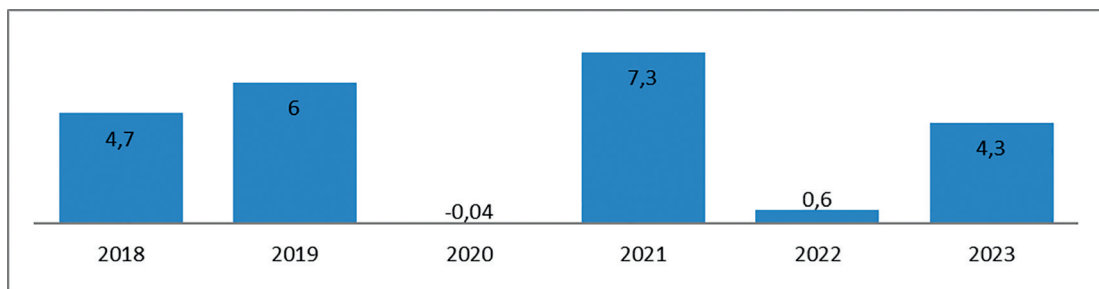

Рис. 3. Обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну за 2018–2023 роки, млрд дол. США

Джерело: сформовано на основі [9]

вкладали ресурси безпосередньо в капітал компаній. В 2023 році частка реінвестицій перевищила 74%, а частка інших інструментів участі в капіталі становила лише 15% загального обсягу прямих іноземних інвестицій. Якщо проаналізувати напрямки реінвестування, то 20% доходів повертається до банківського сектору, а 80% – до інших сфер економіки [9].

Якщо розглянути наслідки та вплив реінвестицій на бізнес, то бачимо, що вони дають можливість зміцнити капітальну базу підприємств за рахунок збільшення обсягу внутрішніх ресурсів для розвитку, посилення фінансової стійкості компаній в умовах економічної нестабільності; направити інвестиції в модернізацію (використання реінвестованих коштів для оновлення обладнання, технологій та вдосконалення процесів, підвищення конкурентоспроможності підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках); зберегти зайнятість (використання реінвестованих коштів для підтримання діяльності та виплати зарплат працівникам, запобігання скороченням персоналу в умовах кризи).

Обмеження на виведення капіталу спричинили зміну підходів до розподілу прибутків, стимулюючи реінвестиції в бізнес. Це дозволило суб'єктам господарювання залишатися життєздатними та сприяти економічній стабільності в умовах кризи, хоча водночас обмежило фінансову свободу власників.

Накопичення інвестицій – це комплексний індикатор, який відображає запас ПІІ з урахуванням руху капіталу протягом календарного року (введення / виведення грошей у країну / з країни, погашення зобов'язань перед інвесторами, реінвестиція доходів).

Запас або накопичення прямих іноземних інвестицій на початок 2024 року становив 55,2 млрд дол. США. Це на 6,3% більше, ніж на початок 2023 року, і на 16,5% менше, ніж на початок 2022 року. Щодо структури накопичених інвестицій, то за підсумками 2023 року 37,1 млрд дол. або 68,4% становили інвестиції в капітал компаній і підприємств, а трохи більше 17,1 млрд дол. або близько 31,6% – інвестиції в боргові інструменти.

Проте для відновлення повноцінного інвестування потрібне закінчення бойових дій, що відкриє можливість для більш прогнозованого планування та реалізації інвестиційних проєктів. За оцінками податкового комітету парламенту, для сталого розвитку після війни Україні потрібно буде залучати щонайменше 10–15 млрд дол. США прямих іноземних інвестицій на рік. Це стане основою для розвитку стратегічних галузей (ВПК, виробництво будматеріалів, сільське господарство та FMCG), залучення

інноваційних технологій і зміцнення позицій України в глобальній економіці.

На початку 2024 року найвагоміші обсяги прямих інвестицій (залишків) були спрямовані до підприємств промисловості – 38,9% та установ та організацій, що здійснюють оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 17,0%.

До основних країн-інвесторів належать Кіпр – 31,6%, Нідерланди – 20,8%, Швейцарія – 4,2%, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії – 4,8%, Німеччина – 4,3%, Австрія – 3,5%, Люксембург – 2,7% і Франція – 2,6% [10].

Оцінка динаміки змін стану інвестиційного клімату необхідна для ефективного управління економікою, залучення інвестицій та забезпечення сталого розвитку країни. Вона дозволяє органам влади, бізнесу та інвесторам прогнозувати поточний стан і перспективи інвестиційного середовища.

Європейська Бізнес Асоціація дослідила Індекс інвестиційної привабливості України у 2024 році (рис. 4).

В опитуванні брали участь 80 топ-менеджерів великих (38%), середніх (39%) та малих (23%) підприємств. Згідно даних дослідження зазначений показник зріс до 2,49 балів (з можливих 5) порівняно з 2,44 балів у 2023 році, що свідчить про покращення інвестиційного клімату в країні. Зокрема, кількість компаній, які планують інвестувати в Україну, зросла до 70%, що на 13% більше, ніж у попередньому році [11].

Більшість опитаних членів Асоціації вважають інвестиційний клімат несприятливим. Втім за підсумками 2023 року зменшилася до 20% кількість респондентів, які вважають клімат вкрай несприятливим, скоріше не сприятливий 59%, 12% оцінюють як нейтральний, оптимістично налаштовані лише 9% топ-менеджерів. При цьому третина від опитаних вважає, що інвестування в Україну буде прибутковим попри війну, але майже половина налаштована менш оптимістично і вважає, що вкласти кошти не вигідно (рис. 5).

Аналізуючи інвестиційний клімат в Україні за друге півріччя 2024 року 49% респондентів вказали на його погіршення; 39% вважає, що суттєвих змін не відбулося і лише 12% вважають, що клімат покращився [11]. Майже таке співвідношення настроїв прогнозувалося і на 2025 рік (рис. 6).

Про намір продовжувати інвестиції в український ринок заявили 70% опитаних компаній, що вище за торішній показник у 57%. Очікування щодо майбутнього залишаються обережними: 49% респондентів припускають подальше погір-

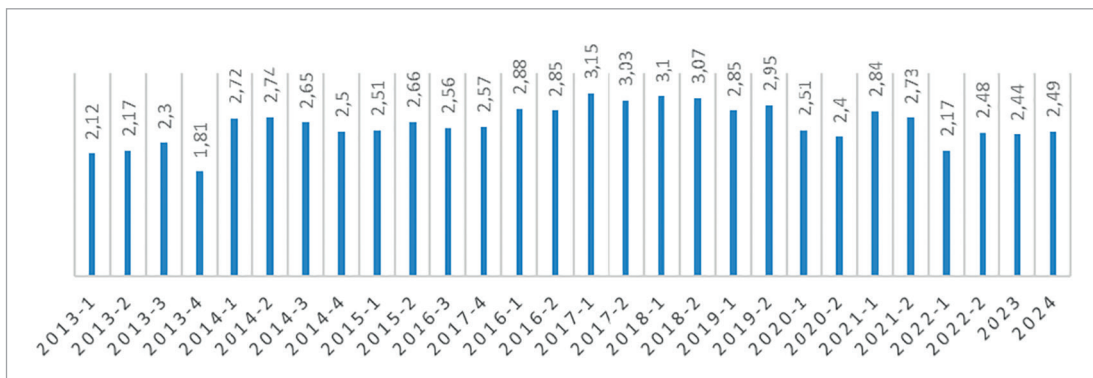

Рис. 4. Динаміка інвестиційного індексу України, розрахованого ЄБА за 2013–2024 роки

Джерело: побудовано авторами на основі [11]

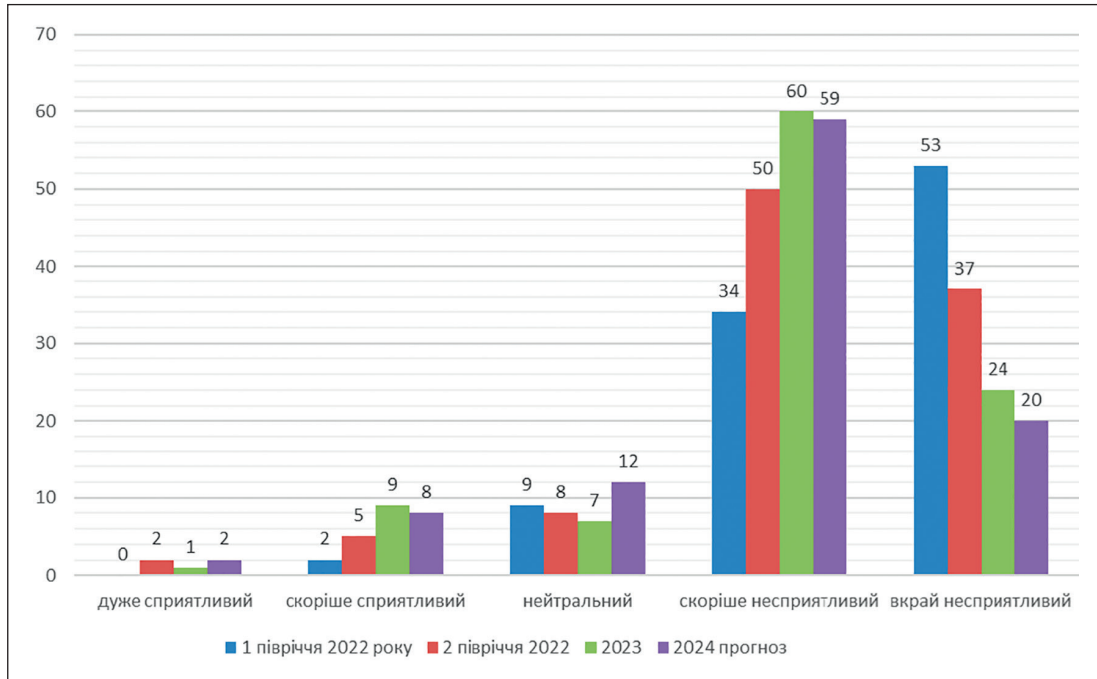

Рис. 5. Оцінка інвестиційного клімату респондентами ЄБА за 2022–2024 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [11]

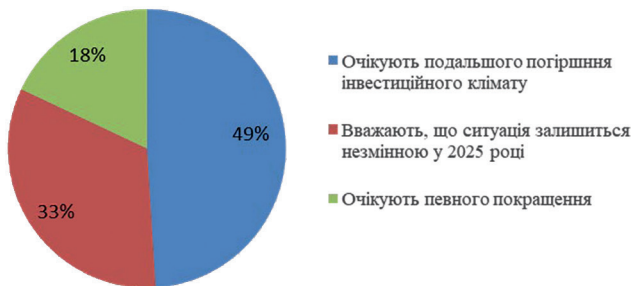

Рис. 6. Прогноз інвестиційного клімату в Україні на 2025 рік

Джерело: побудовано авторами за даними [11]

шення інвестиційного клімату в наступні шість місяців, 33% не очікують змін, а 18% сподіваються на поліпшення ситуації.

За результатами опитування, проведеного ЄБА, виявлено найголовніші негативні та позитивні чинники впливу на інвестиційний клімат. Серед чинників негативного впливу виділяють російську військову агресію, корупцію та слабку судову систему, труднощі з логістикою та обмеження валютних операцій. Серед основних чинників, що позитивно впливають на інвестиційну привабливість України, бізнес-лідери відзначають надання Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу, скасування мит і квот на український експорт, а також «транспортний безвіз» з ЄС. Додатково варто зазначити значний прогрес у цифровізації державних послуг та приєднання України до об'єднаної енергосистеми ЄС, що також сприяють зміцненню інвестиційної привабливості. До головних завдань від бізнесу до Уряду увійшли боротьба з корупцією (79%), судова реформа та верховенство права (57%), макроекономічна стабільність (41%) [12].

Згідно проведеного дослідження бачимо, що попри значні виклики, є тенденції до покращення сприйняття інвестиційного клімату. Зниження негативних оцінок і зростання частки нейтральних

настроїв свідчать про можливість подальшого зростання відновлення довіри бізнесу. Водночас низький рівень оптимізму вимагає від держави активних дій щодо покращення бізнес-середовища щодо залучення інвестицій.

Згідно Проекту стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва на період до 2027 року Європейським Союзом запроваджено новий Фінансовий інструмент для України Ukraine Facility розміром 50 млрд. євро на 2024–2027 роки в рамках Багаторічної фінансової перспективи ЄС на 2024–2027 роки. План України містить перелік реформ, спрямованих на досягнення цілей і стосуються поліпшення регуляторного середовища, доступу бізнесу до фінансів та ринків, гармонізації законодавства зі стандартами Європейського Союзу [13].

З метою стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості України, створення нових високооплачуваних робочих місць, а також зростання конкурентоспроможності економіки через запровадження державної підтримки великих інвестиційних проектів прийнято Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» [14].

Щодо інструментів страхування інвестицій слід зазначити, що на національному рівні Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків» від 22.11.2023 № 3497-ІХ [15].

Висновки з проведеного дослідження. Стійке зростання економіки в сучасних умовах істотно залежить від інвестицій, а їх залучення є стратегічною метою розвитку будь-якої держави. Без цілеспрямованої державної інвестиційної політики неможливо забезпечити сталий розвиток вітчизняної економіки.

Динамічна оцінка стану інвестиційного клімату є важливим інструментом, який дозволяє державі та бізнесу швидко адаптуватися до змін, ефективно

використовувати можливості та мінімізувати ризики. Завдяки цьому можна стимулювати економічний розвиток, покращити інвестиційну привабливість країни й створити стабільне середовище для розвитку підприємництва.

Стимулювання інвестиційної активності вимагає системного підходу до оптимізації регулювання інвестиційної політики держави за допомогою таких принципів, як комплексність, орієнтація на результат, прозорість і доступність, стимулювання інновацій. Ключовими напрямками діяльності має

бути вдосконалення законодавчої бази, гарантії захисту та фінансова підтримка інвесторів, розвиток інфраструктури, залучення міжнародної підтримки, підвищення довіри інвесторів, а також інноваційні механізми стимулювання. В результаті відбудеться підвищення інвестиційної привабливості України, залучення стратегічних інвесторів у ключові галузі економіки, збільшення обсягу капіталовкладень, зокрема в інфраструктурні та інноваційні проекти, створення нових робочих місць та зростання рівня добробуту населення.

Список використаних джерел:

1. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. 2-е вид., перероб. та доп. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2004. 656 с.
2. Мочерний С. В. Економічна теорія: посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 653 с.
3. Власюк О. С. Стратегії розвитку України: теорія і практика. Київ : ШСД, 2002. 864 с.
4. Федорчак О. В. Основні підходи до наукового визначення інвестиційного клімату. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 1–2(1). С. 162–171. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/453> (дата звернення: 03.12.2024).
5. Лоза С. П. Інвестиційний клімат в Україні: стан, проблеми та можливі шляхи покращення. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління»*. 2024. Вип. 5. С. 46–58. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/189/183> (дата звернення: 02.12.2024).
6. Фролова Г. І. Оцінка інвестиційного клімату в Україні. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. Вип. 2 (26). С. 67–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2014_2_15 (дата звернення: 02.12.2024).
7. Гайдучкий А. П. Інвестиційна привабливість аграрного сектора економіки України на міжнародному ринку капіталу: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.05.01. Київ, 2005. 20 с.
8. Пересада А. А. Реалізація інвестиційних проектів в Україні. *Фінанси України*. 2004. № 3. С. 106–112.
9. Іноземні інвестори вже повертаються? Як Україна отримала \$4,2 млрд у 2023 році. *Mind.ua* URL: <https://mind.ua/publications/20271636-inozemni-investori-vzhe-povertayutsya-yak-ukrayina-otrimala-42-mlrd-u-2023-roci> (дата звернення: 03.12.2024).
10. Інвестиційна діяльність в Україні за 1 квартал 2024 року. URL: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=9cb46b66-6285-4f7f-a08e-f450f32f0cb2&title=investitsiinadiialnistvukrainiza1-kvartal2024-roku> (дата звернення: 03.12.2024).
11. Індекс інвестиційної привабливості України 2024. *Європейська бізнес асоціація*. URL: <https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2024/11/ukr-invest-index-2024.pdf> (дата звернення: 06.12.2024).
12. Інвестиційний клімат в Україні покращується: 70% опитаних компаній інвестуватимуть в Україну попри війну. *UkraineInvest*. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/investycijnij-klimat-v-ukrayini-pokrashhuyetsya-70-opytanyh-kompanij-investuvatymut-v-ukrayinu-popry-vijnu/> (дата звернення: 05.12.2024).
13. Проєкт стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва на період до 2027 року. *Бізнес Дія*. URL: <https://www.business.dia.gov.ua/news/vidnovlennia-stalyi-rozvytok-ta-tsyfrova-transformatsiia-msp-do-2027> (дата звернення: 04.12.2024).
14. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значимими інвестиціями в Україні: Закон України (із змінами, внесеними згідно із Законом № 3311-IX від 09.08.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 02.12.2024).
15. Про внесення змін до ЗУ «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків : Закон України від 22.11.2023 № 3497-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text> (дата звернення: 02.12.2024).

References

1. Blank I. A. (2004) Finansovy menedzhment: navchalnyi kurs [Financial management. Training course] 2-e vyd., pererob. ta dop. Kyiv: Elha, Nika-Tsentr. (in Ukrainian)
2. Mochernyi S. V. (2001) Ekonomichna teoriia: posib. [Economic theory: manual]. Kyiv: Vydavnychiy tsentr "Akademiia". (in Ukrainian)
3. Vlasjuk O. S. (2002) Stratehii rozvytku Ukrainy: teoriia i praktyka [Development strategies of Ukraine: theory and practice]. Kyiv: ShSD. (in Ukrainian)
4. Fedorchak O. V. (2016) Osnovni pidkhody do naukovogho vyznachennja investycijnogho klimatu [Basic pidkhody do naukovogho vyznachennja investycijnogho climate]. *Efektynistj derzhavnogho upravlinnja*, vol. 1–2(1), pp. 162–171. Available at: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/453> (accessed December 3, 2024).
5. Loza S. P. (2024) Investycijnij klimat v Ukrajini: stan, problemy ta mozhyly shljakhy pokrashhennja [Investment climate in Ukraine: state, problems and possible ways of improvement]. *Collection of scientific papers DUIT. Series "Economics and Management"*. vol. 5, pp. 46–58. Available at: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/189/183> (accessed December 2, 2024).
6. Frolova H. I. (2014) Otsinka investitsiinogho klimatu v Ukraini [Assessment of the investment climate in Ukraine]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, vol. 2 (26), pp. 67–69. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2014_2_15 (accessed December 2, 2024).
7. Haidutskyi A. P. (2005) Investitsiina pryvabyvist ahrarnoho sektora ekonomiky Ukrainy namizhnarodnomu rynku kapitalu [Investment attractiveness of the agricultural sector of the Ukrainian economy on the international capital market]: Avtoref. dys... kand. ekon. nauk: 08.05.01. Kyiv. 20 p.
8. Peresada A. A. (2004) Realizatsiia investitsiinykh proektiv v Ukraini [Implementation of investment projects in Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, vol. 3, pp. 106–112. Available at: <https://www.google.com/search> (accessed December 5, 2024).
9. Mind.ua (2024). Inozemni investory vzhe povertajutsja? Jak Ukrajina otymala \$4,2 mlrd u 2023 roci [Are foreign investors coming back? How Ukraine received \$4.2 billion in 2023]. Available at: <https://mind.ua/publications/20271636-inozemni-investori-vzhe-povertayutsya-yak-ukrayina-otrimala-42-mlrd-u-2023-roci> (accessed December 3, 2024).
10. Investycijna diialnistj v Ukrajini za 1 kvartal 2024 roku [Investment activity in Ukraine for the 1st quarter of 2024]. Available at: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=9cb46b66-6285-4f7f-a08e-f450f32f0cb2&title=investitsiinadiialnistvukrainiza1-kvartal2024-roku> (accessed December 3, 2024).
11. European Business Association (2024) Indeks investycijnoji pryvabyvosti Ukrajiny 2024 [Investment attractiveness index of Ukraine 2024]. Available at: <https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2024/11/ukr-invest-index-2024.pdf> (accessed December 6, 2024).

12. UkraineInvest (2024) Investycyjnyj klimat v Ukraini pokrashhujetsja: 70% opytanykh kompanij investuvatymutj v Ukrainu popry vijnu [The investment climate in Ukraine is improving: 70% of surveyed companies will invest in Ukraine despite the war]. Available at: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/investycyjnyj-klimat-v-ukrayini-pokrashhuyetsya-70-opytanyh-kompanij-investuvatymut-v-ukrayinu-popry-vijnu> (accessed December 5, 2024).
13. Projekt strategiji vidnovlennja, stalogho rozvytku ta cyfrovoi transformaciji malogho ta srednjogho pidpryjemnytva na period do 2027 roku [The draft strategy for the recovery, sustainable development and digital transformation of small and medium-sized enterprises for the period until 2027]. Available at: <https://www.business.diia.gov.ua/news/vidnovlennia-stalyi-rozvytok-ta-tsyfrova-transformatsiia-msp-do-2027> (accessed December 4, 2024).
14. Zakon Ukrainy "Pro derzhavnu pidtrymku investycyjnykh proektiv iz znachnymy investycijamy v Ukraini" (iz zminamy, vnesenymy zghidno iz Zakonom No 3311-IX vid 09.08.2023) [On state support of investment projects with significant investments in Ukraine: Law of Ukraine (as amended by Law No. 3311-IX dated 09.08.2023)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (accessed December 2, 2024).
15. Zakon Ukrainy "Pro vnesennja zmin do Zakonu Ukrainy "Pro finansovi mekhanizmy stymuljuvannja eksportnoji dijalnosti" shhodo strakhuvannja investycij v Ukraini vid vojennykh ryzykiv" vid 22.11.2023 # 3497-IX. [On Amendments to the Law "On Financial Mechanisms for Stimulating Export Activity" Regarding Insurance of Investments in Ukraine Against Military Risks: Law of Ukraine dated November 22, 2023 No. 3497-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text> (accessed December 2, 2024).

Kylyn Oksana

Lviv National University named after Ivan Franko

Viter Oleksandra

Sveleba Natalia

Private Higher Education Establishment «European University»

ASSESSMENT AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE INVESTMENT CLIMATE OF UKRAINE

Summary

In the article reviews the scientific literature on the investment climate and highlights the main approaches to its interpretation by various scientists. Attention is drawn to the main characteristics of a favorable investment climate, including macroeconomic stability, political stability and legal system, tax environment and business regulation, financial conditions and access to capital, infrastructure, level of human capital development, environmental and social factors, trade policy and international agreements, corruption and public administration efficiency. Its main components are defined, in particular, investment potential, which is key to decision-making by investors and strategic planning of economic development, and investment risk – the probability that the invested funds will not bring the expected profit. Formed factors influencing the formation of the investment climate. Economic threats and changes lead to the destruction of infrastructure, rising inflation, increasing public debt, reducing foreign direct investment due to high risks. With political threats and changes there is instability, strengthening of international sanctions, mobilization of society and change of international policy. Social threats and changes create migration crises and lower the standard of living. Technological threats and changes lead to the destruction of production capacity, delayed innovation and cyber threats. Environmental threats and changes destroy the natural environment and degrade the ecosystem. In order to minimize the negative impact on the economy, comprehensive measures have been identified, which include the restoration of infrastructure, support of the population, strengthening of security and creation of favorable conditions for the economic development of the country. On the basis of statistical data, an assessment of the state of the investment climate in Ukraine was made and measures to improve it were proposed, which contributes to the formation of favorable conditions for attracting investments, stimulates economic development and ensures the stability of the economic environment.

Keywords: investment, investment climate, investment index, investment attractiveness, investment potential, investment risk.